

B U D S T I K K E N

nr. 19. desember 1942.

19. desember 1942.

DER KOMMER EN DAG. Av Odd Barsøt.

Vi ser det nytter. Sjæl og ånd
er sterkere enn lonker og bånd.
Den som er trofast mot seg selv
blir aldri noen trell.

Vi så på dem som trengte inn
og tankte i vårt stille sinn,
at dette land med fjord og fjell
er vårt allikeval.

Det fedre hadde skapt i fred
ble spyttet på og revet ned.
Glenet var vårt eget usle kiv,
det gjaldt nasjonens liv.

JÖDEFORFÖLJELSER.

De umenneskelige jödeforfölgelser
som finner sted i vårt land har
vakt bitter forargelse og dyb sorg
hos alle nordmenn. Utan grunn er
hundrevis, ja tusener av disse
uskyldige mennesker kastet ut i
ulykke og fortvilelse.

Den 26. nov., etterat nærsagt alle
mannlige jöder i landet allerede
var arrestert og jödiske formuer og
eiendeler beslaglagt, gikk det sa-
mpolitiet til arrestasjon av kvinner
og barn. Instruksjonen lød på å holde
fange av alle kvinnelige jöder (og
deres barn) som hadde J i passet,
nærskje, statsløse, tyske, slovakisk
e, kroatisk eller statsborgere av
et av de av Tyskland besatte land.
De anholdte fikk ordre om å med-
bringe proviant for 4 døgn, samt
arbeidsklær og de nødvendige per-
sonlige gjenstander. Kl. 5-6 om
morgenen begynte statspolitiet sin
hensynsløse jakt. På en rå og bru-
tal måte blev kvinner og barn revet
ut av sine hjem, døren blev låst
bak dem og de blev omgående eksped-
ert ut til bryggen hvor troppetran-
sportskipene "Donau" og "Monte Rosa"
skulde bringe dem til slavearbeide
i Polen og Tyskland. I løpet av en
eneste förmiddag var 1000 jöder ar-
restert og fört ombord i skipene

Du kan være helt sikker på at det
er en som kjenner Deg og stoler på
Deg som har sendt Deg denne avisen.
Straks Du har lest den, må Du sen-
de den videre til en DU kjenner.

GOD JUL OG GODT NYTT ÅT TIL VÅRE
LESERE!

Som bauner fra hver tind og nut
det lyser: Vi skal holde ut.
Den slukner aldri denne ild -
la komme hva der vil.

Vi ser jo hva som deglig skjer
og vet at der vil föolge mer.
Men håpet skinner like blankt
om der er mørkt og trangt.

Vi skal se mer av sark, hodrag,
men i de tyngste nederlag,
de hører våre hjerteslag:
Der kommer nok en dag!

som forlot Oslo kl. 3 o.m.
De hjerteskjærende scener som ut-
spilte seg på bryggen för båtenes
avreise vil aldri bli glemt.
Om morgenen hadde dr. Hans
Björnsen med en flokk hirdmenn
optratt på Ullevål sykehus og der
stod de jödiske patienter som
skulde föolge med transporten.
Disse blev fört ombord på syke-
båter, men enkelte måtte klare sig
selv ved hjelp av stokker. En mor
med et lite ukjent gammelt barn på
armen og to andre smårollinger
hengende i skjörtene gikk med löf-
tet hode oppover landgangen. Tre
kvinner, en mor og bestemor
stod reddelige og så sig omkring.
De to eldre alvorlige og behers-
ket, mens den lille piken hulket
hysterisk og klamret sig til mor-
en. Lenser borte stod opstillet
et geledd av menn som om natten
var ankommet i åpne kuvogner fra
jödelairen ved Tönsberg. Sultne
og forfrosne stod de i timevis
för de fikk gå ombord.
Efter dette har förfölgelsen av
voksne og barn fortsatt. Statspol-
itiet har hentet foreldrelöse barn
fra barnehjem og gamle og syke og
anbragt dem i konsentrasjonsleire.
Planen var oprinnelig at alle skul-

de sendes på slavearbeide, men hvorvidt dette vil bli gjennomført er ennå ikke helt på det rene. På Bretvedt fører ca. 120 menn, kvinner og barn en kvanerlig tilvarølse uviss om sin egen og sine pårørendes videre skjebne.

Til en slik grusomhet og umenneskelighet har ikke det norske folk kunnet tie. Kirken i sin helhet har sendt Quisling en protestskrivelse hvor den fremhever denne krenkelse av kristendommens grunnverdier: De Guds bud som er grunnleggende for alt samfundsliv, nemlig rett og rettferdighet. I 91 år har jødene hatt lovlig rett til å bosette sig og ernære sig i vårt land. Nu blir de uten noensomhelst forgåelse fratatt enhver eksistensmulighet, one og alone for sin avstammings skyld. Også de svenske biskoper har sluttet sig varmt til denne protest.

TYVE DØGN PÅ EN FLÅTE.

Før en tid siden ble en norsk ubå angrepet i det Karibiske hav av to ubåter samtidig. Den norske ubåten fikk først en torpedo midtskies som stoppet maskinen momentant. Den andre ubåten, som lå i overvannstilling, åpnet samtidig kanonild mot båten. Akterskipet ble knust og halvparten av mannskapet drept. Systematisk begynte tyskerne å skyte istykker livbåtene på den ene siden. Mannskapet hadde én ting å gjøre: De måtte søke dekning så godt de kunne. Da begynte plutselig et av maskingeverne opppe på brua å knitre. Tyskerne ble ikke så lite forfjanset og måtte også søke dekning, og kanonskytningen stoppet derfor i noen minutter. Mannskapet benyttet denne tiden til å få ut en livbåt og en flåte. Det viste seg at maskingeversskytteren var skipperen selv, som uten at noen hadde lagt merke til det hadde kommet seg opp på brua igjen. Ubåtene forsvant da de så at mannskapet gikk fra borde. Fire mann måtte gå på flåten, og styrmannen og tre mann meldte seg frivillig. Mens livbåten forholdsvis hurtig nådde land, drev flåtemannskapet omkring i 20 døgn, før de ble tatt

opp. Den stekende varmen og mangelen på vann holdt på å knekke dem men styrmannen roddet situasjonen. Han var det eneste geni når det gjaldt å renske snillpadder, som ble spist rå, og som tjente som flytende og fast føde.

FELLESNYTTE.

Vi har den glede å gjengi et skriv av 24/11 til Ordføreren i Berum fra Wilh. Nickelson, Lysaker: "Fra herredskassereren har jeg mottatt meddelelse om at De, hr. Ordfører, har nedsatt min herredsskat til kr. 1000,-, hvorfor jeg tillater mig at sende Dem min opriktige tak. Heil og Vel."

FORBRUKANTAS SOSIALPOLITIKK.

Uti under bremsende krig arbeider Storbritannia med sosiale reformer. En viktig del er ledelse av Sir Wilfrid Beveridge har nu fremlagt forslag til utvidet sosialtrygd. Forslaget går bl.a. ut på tvungen trygd for alle borgere uansett arbeidsforhold, barnetrygd for alle arbeidsløshetsstrygd uten tidsbegrensing etc. Også vi her i Norge har meget å lære av disse forslag, som, hvis de blir antatt, vil bety et langt skritt fremover på det sosiale område.

KRIGSOVERBEIET.

Den allierte erobring av hele fransk Nordafrika - undtagen Tunis - ble hilst med glede blandt de allierte og kanskje særlig i alle okkuperte land. Offensiven har stor strategisk og politisk betydning. Den har åpnet Middelhavet for de alliertes transporter og tvunget Tyskland til å spre sine styrker - særlig hva fly engår - i ennu høyere grad enn før. Den er det første skritt mot den annen front i Europa som må komme istand for å tilføye Tyskland det avgjørende militære nederlag. De tyske styrker i Nordafrika står nu innklemmt mellem de allierte styrker som er rykket inn i Tunis og den 8. britiske armé som forfølger Rommel inn i Tripolitania. Det har lykket tyskerne å sende betraktelige forsterkninger til

Tunis, slik at aksen midlertidig er overlegen både i luften og på land - inntil de allierte får utbygget flyplassene og forbindelseslinjene bak fronten. Overførselene har imidlertid kostet tyskerne meget. Det er særlig gått hardt ut over transportflyene, men aksen har også mistet mer tonnasje enn de har råd til. Det kom visstnok tammelig overraskende på de allierte at Rommel oppgav den sterke stillingen ved El Aghella uten kamp. Tyskerne vil formodentlig sette alt inn på å holde trekanten Tripolis-Sicilia-Tunis og man ventor at Rommel derfor vil møte de allierte nærmere Tripolis, muligens ved byen Misurata ca. 150 km. fra Tripolis, hvor terrenget byr på gode forsvarsmuligheter.

Italias stilling er nu kommet i forgrunnen. I sin siste tale rottet Churchill en kraftig advarsel til Italia og det er helt på det rene at det italienske folks moral er olendig, særlig etterat de nu for alvor har fått føle krigen på egen jord ved de ødeleggende slag som det britiske flyvåpen har rottet mot byene i Norditalia. I det siste har også amerikanske fly fra Nordafrika rottet kraftige angrep mot Neapel. Samtidig blir flyplasser og havner/bombet systematisk dag for dag. /på Sicilia Italia er aksens svakeste punkt og det er meget som taler for at de allierte, etterat felttoget i Nordafrika er avsluttet, vil gå i land på Sicilia og Sardinia for derfra å rotte et slag mot selve Italia. Etter gammel italiensk skikk skulde dette være tidspunktet til å hale seg i land med en fred på noenlunde gode betingelser, men det er vidneppe sannsynlig at det nuværende regime kan tillate seg det.

Den allierte offensiv i Afrika har uten tvil betydd en avlastning for russerne på østfronten, som samtidig satte i gang en sterk offensiv ved Stalingrad og på midtfronten. Stalingrad er nu definitivt utenfor fare, skjönt det fremdeles kjempes i byens gater. Mellom Volga og Don er en tysk armé på 12 divisjon

er omringet og heavist til å få forsyninger luftveien. N.v. for Stalingrad er russene trængt frem til området ved byen Saranovitsj og syd for Stalingrad raser heftige kamper ved Kotelnikovo øst for Don "knoet". For å hindre tyskerne i å sende forsterkninger til sydfronten har russerne samtidig gått til angrep i trekanten Wolikje-Lukirzhev-Vjasma. I dette området er flere tyske garnisoner omringet. Jernbanen mellom Rzhev og Vjasma er brutt og i den sterke befestede byen Rzhev - som også tidligere har vært omringet - blev det for noen tid siden meldt om gatekamper. I går kom det også melding om at russerne hadde satt i gang en offensiv ved Veronesj. Det har vært voldsomme luftkamper på østfronten den siste uken. På en uke har russerne skutt ned 407 tyske fly, de av over 300 transportfly. I Kaukasus er kampene stilnet av, men lokale angrep og motangrep pågår, særlig ved Tsjepe.

De russiske offensiver er blitt møtt av sterk tysk motstand, men tyngden av de russiske angrepene ser ut til å vekke engstelse i Berlin. Fra nu av må Tyskland innrette seg på forsvarskrig. I Det fjerne Østen har de allierte beseitnet Bona på Ny Guinea, som er japans siste støttepunkt på det østlige Ny Guinea. Det var i juli japanerne gikk i land på Ny Guinea for å trenge frem over Owen Stanley fjellene mot Port Moresby hverfra de kunde true Australia direkte. De blev imidlertid drøtt tilbake over fjellene og gjennom jungelen etter voldsomme kamper. Det er første gang japanerne er blitt slått på sitt spesialfelt - jungelkamper. Og det er det første japanske støttepunkt som er tatt tilbake av de allierte. Japanerne har lidt store tap av krigs- og forsyningskip både ved Ny Guinea og ved Guadalcanal på Salomonøyene. USA tilkjemper sge langsomt herredømmet tilsjøss som blir avgjørende for krigen i Det fjerne Østen, samtidig som de følger der

linjen at Tyskland er hovedfienden. Oppgjøret med Japan kommer tross alt i annen rekke. (Avsl. 17/12-42)

LEGENDEN OM SOVJETSAMVELDET.

Det har i mange kretsar vært vanskelig å si at russernes motstand har vært "overraskende hård". Til og med Hitler har gitt uttrykk for denne overraskelsen. Men det fantes andre som hadde bedre informasjoner og til dem hørte president Roosevelt, som nå har latt offentliggjøre en del av det informasjonsmateriale han har hatt i sine hender. Det er verdig det amerikanske demokratiske beste tradisjoner at dette materialet, nemlig depešjene fra den amerikanske ambassadør i Moskva, Joseph E. Davies, legges fram for offentligheten i form av en bok, som også foreligger i svensk oversettelse: "På oppdrag i Moskva". Joseph Davies er den typiske amerikanske forretningsmann, stolt over å kalle seg kapitalist, overbevist om sine idéslers opphøyethet og urokkelighet. Av og til kan han nesten minne om Sinclair Lewis' satirer over amerikanske forretningsmenn, men når det gjelder forretninger er han 100% fordomsfri. Og med energi og fordomsfrihet kastet han seg over studiet av Sovjetsamveldet. At russerne har andre sosiale prinsipper enn han betyr ikke så mye, hovedsaken er at de er høflige og hyggelige mennesker. Først og fremst slår han ned på den påstanden som alle politikere i 20 år har gjentatt og gjentatt, at det russiske eksperimentet skulle mislykkes. For mange har det vært en grunnleggende oppfatning at en industri som ikke har aksjeeiere ikke kan utrette noe, ganske som det før den franske revolusjon het at et samfunn som saknet grever og baroner aldri skulle få noen livskraft. Det har vært ønskedrømmer som har præget opinionsdannelsen om Russland. Som det praktiske menneske han er, gjør Davies narr av disse ønskedrømmene, og hans rapporter til sitt utenriksdept går krast imot rapportene fra yrkesdiplomatene som bare inneholder hva deres sjef-

er i hjemlandet ønsket å høre. Hans syn kommer også til uttrykk i de såkalte "Moskvaprosessene". Davies tar avstand fra visse metoder under rettsgangen, som strider mot den engelsksaksiske rettssopfatningen men han er ikke et sekund i tvil om at de anklagede var skyldige, at det i det hele var Sovjetsamveldets 5te kolonne som ble utryddet. Under sine år i Moskva ble Davies overbevist om riktigheten av den russiske utenrikspolitikken, og i rapport etter rapport advarer han mot den engelsk-franske politikken overfor Sovjetsamveldet som ville drive russerne over i en tilnærmet til Tyskland. Münchenpolitikken var han en av de mest tydelige. Da krigen mellom Tyskland og Russland brøt ut, ble han i en rapport opplyst om den russiske strategien med et forbløffende klarsyn og han tviler ikke på at den røde armé etter et strategisk tilbaketog skal klare å holde tyskerne stangen. Davies' bok tvinger mange mennesker til å oppgi sine fordommer når det gjelder Sovjetsamveldet. Begivenheten vil gjøre resten. Når krigen er over kommer det russiske folket gjennom våpenbrorskapet å være så forenet med de store engelsksaksiske demokratier og med Europas nu undertrykte folk at den holdning som enkelte enda inntar overfor Sovjetsamveldet bl.a. i nøytrale land, kan se til å fremtre som håpløst løst og foreksjoner. (Tidningslag

GULBRAND LUNDE

In memoriam.

Førtig år, nåm øj hans stam
vælv øj på den hans brott;
må ingen rødna för hans skam,
den dræbbo honom blott.
Den som förrätt sitt land, han har
øj ätt, øj stam, øj far.

(J.L. Runoberg)

OM DEN TYSKE ØSTFRONTARMÉ

kommer til å tilbringe vinteren under jorden". Slik lød overskriften på et telegram fra Berlin forleden. For en gangs skyld tror vi Berlin får rett i sin profeti. Vi håper på 1941-dag får det